

HAWAII · PUKA-LA · HOLOMUA

“Ua Mau ke ‘Ea o ka Aina’ i ka Pono.”

BUKE I.

HONOLULU, APERILA 25, 1894.

HELU 56.

KA NUPEPA PUKA-LA

HAWAII · HOLOMUA

Hoopuka mau ia mai ka Poakahi a ka Poalima, o kela me keia Mabina e ka Hui Hoolaha Nupepa Hawaii Holomua.

Uku Pepa, he Kanalima keneta o ka Mahina. No ke kope hookahi he 5 keneta.

E loa no ka pepa mai keena aku a ma ka lima o na Luna.

Aole he pepa e hoouua mai ke Keena aku no na kuaaina, aia wale no a uku mua mai.

E hoouua mai i na Mea Hou, na Kamumanao, Olelo Hoolaha na Kanikau a me na Mele Inoa ia

THOMAS P. SPENCER,

ka Lunahooponopono o ka Pepa.

Aole loa e pai ia kekahi Olelo Hoolaha, Kanikau a Mele Inoa paha ke ole e hookaa mua ia ka uku. Aole no hoi e hoouua ia kekahi nupepa ma ka owili pakuhi, aia wale no a hookaa e ia ka uku mamua.

O na Kanohi Nupepa a me na Hookaa Dala ana, e loa aku no na Bila Hookaa mai ke Keena pololei aku a i na Luna, a i ole e hoouua pololei ia aku paha i na poe lawe pepa, ma ka hoouua mua ana mai i ke ola o ka Nupepa ia

ABRAHAM FERNANDEZ,

ka Luna Nui o ka Pepa.

Olelo Kahea!

Owau o ka mea nona ka inoa malalo iho nei, ke kabea nei au i ka poe a pau e makemake ana e hookomo mai i ka lakou mau wahi huanahuna iloko o

ka “Hui Hookuonoono

Lahui Hawaii,”

Ua makaukau au e lawe mai i ka huina mai ka HOOKAHI DALA aku A PII AKU ILUNA, no ka pono a me ka pomaikai o na kanaka Hawaii wale no. E loa no au ma ke Keena o ka nupepa

Alauni Moi, mai ka hora 9 A. M. a hiki i ka hora 4 P. M.

E oluolu e hoomanao mai i ka uku o ka Buke Hoomanao Hoaku, he 25 KENETA no ka BUKE hookahi.

ABRAHAM FERNANDEZ, Kahu

No ka Hui Hookuonoono Lahui Hawaii. jan 13-14

Moolelo Hoonauue Puuwai no

SINEDERILA;

A I OLE IA, KA

Opio Kamaa Aniani.

Ka Moolelo Kaili Puuwai o Helene maloko o ke Anaina Hulahula.

Ka Manu Nunu hooko kauoha mai ka He-Kupapau mai o kona makuahine.

I ka manawa a ke kaikamahine wawae poomuku e hoikeke nei i ka nui nepunepu o kona oluolu wawae a holo iluna o ke kowa o ka uha, iluna o ka puka o ka lani, [oia hoi kela ipuka e hiki aku ai iluna o ke kino o ke keko huluhulu], aia ka moka o na mea a pu maloko o ka rumi ikealii nui ke nana pono ia i ke kamaa aniani me ka pihohoi nui, a oia ko lakou wa i hoopahohoa ia ai no keia koke e hapalapa nei iloko o ke kamaa, a paha mai la ka leo o ka Moi i ka pane ana ae i ke Keikialii ka Hoolira Moi o ke kalaunu me keia mau olelo—

“O ka wahine anei kela au i aloha ai kou puuwai e ke keikialii ka'u keiki?”

“Aole hiki ia'u ke hooiaio loa i kona ano i keia wa ma na helehelena, ke ae mai oe ia'u i ke kuleana kamailio e ninau aku iaia, ke oluolu mai oe e ke Alii ka Moi,” wahi a ke keikialii i pane aku ai i kona makuahine.

“Ua ae ia oe e ninau aku i ke kaikamahine malihini aole ma kona mau helehelena, aka, ma kela kamaa aniani wale no e like me ka'u hooihiki paa, o ka mea e ku ai o kela kamaa i ka wawae o kekahi wahine, ua ae mua mai oe oia kau wahine e mare ai e kuu keiki no ka hanohano o ko'u nohoalii,” wahi hou a ka Moi i pane mai ai i ke keikialii, a oia ka wa e papalua ia nei ka manao pihohoi o na mea a pau maloko o ka rumi ikealii nui no ka hopena o kela kamaa aniani.

I keia manawa ke keikialii i bele mai ai imua o ke kaikamahine malihini me kona mau manao o ke ano kanalua, a pane mai la iaia ma ka ninau ana me keia mau olelo—

“O ko'u hooihiki imua o ke Akua Muna Loa, a imua hoi o ke aloha o ko'u makuahine, e mare au i ka wahine a'u i aloha ai nona keia kamaa aniani, mai ka po hope i haawi ia ai o ka huluhula maloko o keia rumi ikealii o ka halealii nei a hiki iloko o keia lu, ke noi aku nei au i ka oluolu o ka lede malihini a ninau no kou pane mai i ka haina kup-no—auhea ka lua o keia kamaa aniani ina o oe to ua' hoa huluhula la o'u i kela po? A'u hoi e aloha nei a e hoomanao mau nei nona a hiki iloko o keia manawa?”

Ua hoomaha iho la ke keikialii i kana kamailio ana mai, mamuli o kona ike pono iho i ke kaha o ke koko mawaho o kela kamaa aniani, a pane hou mai la:

“Aole o'u manaoio, a o oe pu no paha kekahi e kokua mai ana i ka'u mea e kamailio aku nei—ua kupono io anei keia kamaa aniani ma kou wawae me kekahi poino ole ma kou kino?”

Aole he pane leo i puka mai ke kaikamahine aku, oia i, he mea hiki ole iaia ke hooni i ka neeu ana o kona wawae poomuku no ka nui maoli o ka eha o ke nahu palena ole mai a kela keko kolohu e Paupohu, oia kana i hai pololei aku ai i ka oiaio, aia he ohumu malu mawaena ona a me ke Komistina Amerika Kivini mai kona keena oihana kanikela mai i kela kakahiaka, a ma kana koi paakiki e hookahuli i ke aupuni o Arabia, ua ae aku oia ia kumuhana o ke oki i kona manamana wawae nui, a pela i loa ai keia haawina eha eha a me ka piha o ke kamaa aniani i ke koko.

“E kala mai ia'u, aole owau kau wahine e ke keikialii, a aole no owau ka mea nona keia kamaa aniani,” wahi a ke kaikamahine i pane mai ai me ka holo pu ana ae i ka waimaka e hiolo nei ma kona mau papalina.

I ka lohe ana o ka Moi a me ke anaina o kona mau luna oihana aupuni i ka hoole maopopo ana aku o ke kaikamahine, aia he ohumu malu mawaena ona a me kona makuahine no keia kamaa aniani e oki i kona manamana wawae, ua haawi mai la ka Moi i kana olelo kukala hope, e kala ia kana hooihiki no ka hooko aku maluna o keia kaikamahine kikala eha, oia i, aole i piha ka makemake o ke kuahaua aupuni no ka mare o ke keikialii me kekahi wahine, a ia wa i hookuu ia mai ai ka lede malihini malalo o ke alakai a ke keikialii hookipa, no ka ho'hoi hou ana iaia i kona wahi malalo mai o Puowainai keia po.

Waiu: Mele.

Mai ke kumupeni mai a Gabriela Lenoa, Kapena o ka Puuli Kahiko Imeperiela o Farani.

Na Itamu Porofesa.

[Mamuli o ke noi ana mai o kekahi o ko makou mau poe heluhelu e hoopuka hou ia aku na itamu noeau malalo o ke poe “Waiu a me ka Mele,” nolaila, ke hooko aku nei makou i ko oukou makemake mai ka peni pono ai aku no o ka makou Gabriela Lenoa hoohe iho wahine nepunepu, a o ke Kapena o ka puuli kino keko ihu lohi o na mea huna pohihihi, a makou hoi e lana nei ka manao, e kuhke ana ia kii me ko oukou mau helehelena pono, a e uwe alala ai na kini o Koolaula.]

He hiki loa i ke diablo ke nohoalii maluna o ke kanaka mo'owaa palaualelo! A iloko hoi o ke kanaka pupi wale no kona uhaue ole!

Aia he kumu kanalua, aole he kanaka a ke Akua i hana mai ai ke ole e lua kekahi kanaka i hana ia mai e ka wahine—he ma manao kuhke ole kona me kona lahui pono, iloko o ke au maluhia a me ke au hoolaha a me hooko o na lako kaa.

O ke kanaka e holopono kana mau hana no hookahi manawa me ke naau hookamani, ho'opunipuni, pakike a pela aku, aole loa kona sno helehelena e hoololi ia a hiki i ka hopena o kona mau la e moe ai iloko o ka luakupaau.

O ka waihoouu o ke Omaoana, oia ka waihoouu haahao loa a na wahine hookakela nani o ke kulana kahale o Lidana, mamuli o ko lakou manaoio i kela kii wahine maluna o ka hae omaoana o ka lahui o Irelani i kapaia—“Ka Wahine Kau Ekekeha i ka Wela-lau o ka Makani.”

O ke Kaikamahine Alii o Teka, ka mea hookahi e nana i aku nei mahope iho o ko ka Moiwahine Vitoria make ana aku a me kona mau hoolina keikikane no ka Nohoalii, e kau aku ana oia ma ke Kalanuu ma ke kulana Moiwahine o Enelani, ua kaka wai nei oia a hoolaha ia he lehulehu wale o kona mau manao kalaiaina, e kono aku ana i na wahine a pau e noho poo alakai nei no na ahahui, e kono like mai iloko o kana ahahui e kuku nei no ka pomaikai o ka humuhumu i na lolo ahu no na poe ilihune o kona lahui. He hana keia i mahalo nui ia e ka lahui o Beretania mai ke kanaka kiekie a hiki i ke makasinana haaha.

Aole i pau.

I KO MAKOU POE HELUHELU

Manuli o ka loa pinepine mai o na olelo hoahewa mai ko makou mau poe lawe nupepa mai, e pili ana i ka lawe pololei ole o kekahi poe luna i na nupepa, ke kau leo aku nei makou i ko lakou lokomakai e hoike koke mai i lono ia makou, a e hooponopono koke ia no ia hemihems.

O ka uku nupepa, e hookaa koke ia iwai ia, oiai, he 50 keneta waiie no ka uku mahina, a he ahaau oluolu loa ia no kekahi mea e uku ai i keia manawa.

O ka poe e hookaa ole mai ana i ka uku pepa i keia pule, e paa ana makou i ka lakou pepa.

Na Rula o ka Nupepa Paka La.

No ka hookaa mua ana oia keia malalo iho:

Kope hookahi.....	5	Keneta
Hookahi Mahina.....	50	"
Hookaa i ka pau ana o ka mahina.....	75	"

Nupepa Paka Pule.

No ka hookaa mua ana oia keia malalo iho:

Kope hookahi.....	10	Keneta
Ekolu Mahina.....	50	"
Eono Mahina.....	\$1.00	
Hookahi Makahiki.....	2.00	
No ka uku ana inohepe o ka mahina oia keia:		
Ekolu Mahina.....	75	Keneta
Eono Mahina.....	\$1.25	
Hookahi Makahiki.....	2.50	

ABRAHAM FERNANDEZ,
Luna Nui.

Ka Nupepa

HAWAII HOLONU

ABRAHAM FERNANDEZ

Luna Nui.

THOS. P. SPENCER,

Luna Hooponopono.

Honolulu, Aperila 25, 1894.

Mai Koho e na Poe Aloha Aina.

E like me na hana hookikina a kekahi poe haku hana i na kanaka Hawaii, a me kekahi poe e noho lana nei malalo o ke aupuni no ka minamina i ka lakou mau hana pono, ke hoike aku nei makou i ka mea e hana ia aku ana e kekahi poe haole i huli ole a manaio ole aku i na pi gi, e hookomo wale ana no lakou i na balota iloko o ka pahu ke hiki mai ka walekohu, a oia ka makou e ao aku nei i ke kanaka Hawaii he wahi aloha kona i ka aina a me kona lahui, e hana aku oukou ia haawina like ma ka hookomo i na balota me ke koho ole, a aole loa he kanawai ma keia ao e hoahewa ia o ma ia hana ana pela, oiai, e kioia ia ana ia balota mawaho ae o ka pahu balota, a mawaena ou a me ka mana o ka Makua Lani na mea e ike-maka i ke ano o ka hana a me ka hopena o kou manaio o ke aloha lahui?

Ahuwale na Iwi-Poo o Hua i ka La.

Ka Papa Inoa Koho Balota o ke Aupuni P. G.

E like no me ka makou i hoomaieike mau aku ai i ka lahui, aia he mau hana poholalo e hoao ia mai ana maluna o kakou me ka lima ikaika o ka hookikina e kakoo i ke ku ana o keia aupuni kipi, pela no ka oiaio o ia mau mea a makou i hoike mua aku ai i kela me keia la e hoao ia nei maluna o kakou a pohole ka maia. O ke kakou hoopaa inoa a na pegana i kukaliki ai e kakoo ana na kanaka Hawaii, a aole hoi oia wale, aia maloko o ka lakou hoike ana aku ia Komisina Balaunu aia he mau tausani ehiku a ewalu o na poe kupono i ke koho balota o na Hawaii e ku makaukau nei no ke kakoo i na pi gi, ua hiki mai ka la no kakou e ike maka ai i ka oiaio a kapa aku ia lakou i ka hua-olelo mai ka puuwai ae—"he hoopunipuni ino a me ka wahahae maopopo ka lakou i pui makani aku nei i Amerika i ke kokua o ka lahui Hawaii oiaio o ka aina i ka lakou mau hana kipi a hooiolo aupuni," a na keia leta malalo iho e hookaa-kaa aku i ko lakou mau maka i kakou pono ia e ke kakauolelo Jones, e hoike ana i ka like ole o na huina huahelu maloko o ka buke inoa o ka Hui Hoohui Aina, a me ka huina huahelu hoi i kakauinoa ia iho nei no ke kakoo i na pi gi.

Eia iho ka palapala hoike a kakauolelo Jones i waiho aku ai imua o Komisina Balaunu, oiai oia i Hawaii nei ma kana huakai huli i ka oiaio o ka hookahuli aupuni o Hawaii nei:

KEENA HUI HOOHUIAINA,
Iulai 9, 1893.

HON. J. H. BLOUNT,

Kuhina Elele o Amerika.

No ka pane ana aku i ka palapala o ka malama o Mei, ke hui aku nei au no na mea pili i ko makou kulana hoopaa inoa, aia iloko o ko makou buke kakauinoa a hiki i keia la, he 5,500 ka huina nui o na poe i hoopaa mai ia lakou iho no ke kokua i ke Aupuni Kuikawa, a na hoikeia mai hoi ia makou mai na leno (aumakua) hiki ke manaio aku, aia he 190 mau inoa i kopeia ma ka rola-hui a o na mekupuni a e hoopaaia aku ana maloko o ko makou buke nui o ka hoopaa inoa.

O keia huina nui launa ole mai o na poe kakau inoa iloko o ko makou buke no ke kakoo i ke aupuni pi gi, ua hiki au ke hoike koho aku imua ou, aia he 1,219 inoa o na kanaka Amerika iloko o ka hui, a he 90 pa-keneta ko lakou ikaika paha mai

ka huina Amerika lahui ae; he 251 inoa Beritania, o 26 pa-keneta huina lahui; he 1,022 inoa Hawaii, o 11 pa-keneta huina lahui; he 2,261 inoa Pukiki, o 73 pa-keneta huina lahui; he 69 inoa Newwai, o 59 pa-keneta huina lahui; he 351 inoa Geremania, o 53 pa-keneta huina lahui; a he 328 poe o na lahui huikau i maopopo ole ko lakou mau he'ehelena ia makou a me ko lakou mau wahi i hoea mai ai i Hawaii (!) nei.

Kau kauwa hoolohe,
J. W. JONES,
Kakauolelo Hui Hoohui Aina.

O keia huina o 5,500 poe kupono i ke koho balota i hoopaa i ko lakou mau inoa maloko o kela buke o ka Hui Hoohui Aina, a i hoike ia aku hoi ia Komisina Balaunu mai ko lakou kakauolelo aku, e puka mai ana ke kino o ka huaolelo wahahae mai kela hoike mai ia Komisina Balaunu a me ka huina huahelu i hoopaa iho nei i ko lakou mau inoa i na pi gi i ke ahiahi Poaono i hala, a e ike maopopo ia no ka helehelena o ke kii o Pakaka, eia no ilalo lilo loa ka huina o ko lakou mau kakoo i ka 1,507, a maloko o ia poe, he 185 wale no kanaka Hawaii kumakaia i ae e pena elele i ko lakou mau inoa me ka hanohano ole o ka hoopilimeai a aloha ana ole, e like me keia papahelu malalo iho:

Huina o na Lahui.

Hawaii me hapa-haole.....	185
Hawaii haole.....	101
Amerika.....	390
Beritania.....	195
Geremania.....	120
Portugala.....	418
Lahui huikau.....	98

Huina o na balota... 1507

Owai ka Lahui Hawaii?

Ma ka nana ana i ka huahelu hoike a ke Kakauolelo Hoohui Aina Jones ia Komisina Baraunu, aia he 5,500 na poe i kakauinoa maloko o ko lakou buke no ke kakoo i na pi gi, a o ka hoopaa inoa koho balota hoi he 1,507 wale no, ua ulu ae ka manaio ninau ia makou i ka hui o Kivini ma, Alekanedero, Olesona, Kakina & Co., i ohiohi aku nei na wahi i Amerika i ka huiamahi o na kanaka Hawaii i ke kokua ia lakou—"O keia mau wahi haneri omi-lumilu elua anei ka lahui Hawaii?"

E oluolu na kakoo o na pi gi e hoike ae i ka lehulehu, i pau ka pialu o na makapaa i ke kaa-kaa i ke kumuhana poheoheo a oukou.

E wehe ia ana i ka la apopo he halekua i tole o na aho wawai hou loa, ma nae iho o ko makou keia hana.

He Oiaio Anei?

Ua pahemo mai mawaho o ke Keena Oihana Aina E o ke aupuni pi gi, he lono ano nui ina e hooko io ia, aia he palapala kua i loa mai a ua waiho ia aku imua o keia mana aupuri pi gi, he kua lahui mawaena o na aupuni hui o Enelani, Farani a me Geremania, no ko Amerika wa e hoao ai e lawe nona iho i ke kuleana lahui Hawaii ma ke awa o Puuloa. E owela paha auanei ke ahi mai Europa mai.

Ka Oihana Makai.

O na hana a ka Oihana Makai e hooko nei ma kekahi o ka lakou mau hana pili oihana hopu i ka lawehala, ke hooko ia nei ia mea e kekahi mau makai o ka oihana me ka pupu-ahulu a oi loa aku mamua o ke kupono. Aia he mau poino wehweli i halawai mai me kekahi mau hoao o ka oihana aole i lohi loa ae nei na la, a i ke ahiahi o nehinei, ua halawai hou iho la ka oihana makai kulanakauhale nei me kekahi haawina ehaeha e kapa ia aku ai me ke kanalua ole—ua hooko limaikaika o makai Logana i kona kuleana a oi mamua o ke kupono, ma ka hili naupou ana i ka wawae o ka lawehala ma ka inoa o Kamoa, a haki-pu malalo aku o kona ami-kuli.

I ka wa e noho ilamuku ana o C. B. Wilson no ka oihana makai, ua pinepine na olelo hoahewa e pili ana i kana hookole oihana, aka, aole loa nae i ulu mai he mau hana hookikina a hohe wale iloko o kona au e like me ko keia mau la e nee nei mai ka poai hemolele mai o na kaula mikanele hookamani, a aole no hoi he mau pepehi hoomainoino i ike ia a lobe ia hoi ua hooko ia He kanalua ole ko makou, ina e hoomau ia na hoomaa o keia ano e ka oihana makai, aole he maluhia o ke kino kanaka e pakele ae mai na hookikina ino a me ka hana kakauha maopopo e haawi wale aku ke kanaka i kona mau kuleana, oiai oia aole i ahewa ia a hoopai ia ma ke kanawai o ka aina e like iho la me keia hana weliweli loa o ka pepehi pupule i kekahi hoao kanaka a kela makai Logana ia Kamoa.

Aole o makou manaio e apono ana ka oihana makai i keia mea, mamua o ka huli pono ana i na kumu oiaio i puka mai ai kela hana pepehi hilahila ole ma ka aoao o ka makai e hooko ana i kana oihana no ka maluhia o ka lehulehu. E ao ia kela makai, a e hoopai iaia me kekahi haawina koikoi i kona wa e ahewa ia ai ma ke kanawai.

Papa Helu Mahina.
APERILA, 1894.

Su	M	T	W	T	F	S	Mahina hou
1	2	3	4	5	6	7	Apr 5
8	9	10	11	12	13	14	Hapaha mua " 12
15	16	17	18	19	20	21	Mahina paha " 19
22	23	24	25	26	27	28	Hapaha hope " 27
29	30						

Nuhou Kuloko.

Apopo kuai poo-leta.
He ua niikalika ma Puowaina i ka po nei.

Nui loa ka hulu o Kukaakapia ia makou.

Mai poina e na haumana lomi-lomi a Dan. Laiana.

Make no k.kou ia Makapaa ma no ka hoopitmeaai.

I keia mahina ae ke kumukana-wai kanu Maia a na P. G.

He puina hou kai haawii no na aliinoku Iapana inehinei.

Ua holo mehuka aku ka wahine a ia Pake o Kapuuhemo ae nei.

He kuai kudala ka Mogana i ke kakahiaka Poalima, 10 am.

He 92 poe i kakanina o ka apapa o Ewa; Waianna he 28; huina 120.

Hohe o Kuapaka, aohu kua mai i ka makou kapa aku ia i ke kipi. Hihahila.

Nui na makamaka o na kuasina i ke maia ia Nawahi no ke olalau. Polotei.

Ua loheia mai he 260 poe i kakanina o ka apapa o Hilo Hema. Pela io anei?

"Me'o-Drama, i keia ahiahi Ponono ae ma ka Hale Mele Hou. Kela ka mea lealea.

He puhi oho ka ka Bana P. G. i ka puina la cnehinei ma ka Halemai Moiwahine.

Ea i Honolulu nei o A. B. Laebenstein o Hilo, na ka Malulani oia i hui mai nei.

Ua heo aku ka mokuahi Arawa i ka ponei no na Panalau o ka Hema, me kekahi wahi oha ole mai keia awa aku.

Aole i loli ae ke kumukani o ke kopsa ma ka hoike a na nupepa o Vanekona, ma ka mokuahi Arawa mai o ka Poalua nei.

Ua huli hoi mai ma ka Malulani o nehinei o Dr. McWayne, Bishop Wilisi, R. A. Spreckels a me Mrs Gans.

Ua hooioli ae nei o Kuka Kupa i na hora bana o kona keena mai ka hora 8:30 a i ka 10 a. m., aole hoi elike me mamua.

Ke ole e kuia, e wehe ia ana i keia Poono ae e na hui Kamehameha me Hawaii, ka paani kinipopo mua no keia kikina.

Eia ke waiho nei iloko o ke onawaliwahi, ka wahine a ke Kuhina Noho Amerika, Mrs. Willis, aka, ua pohala ae no mai ka hoomomole loa ana aku.

Imua o Lunakawai Apapa o keia kulanakauhale, na hoopaiia kekahi kanaka Hawaii no ke ehefa, i na ala o Kacoteau he 10, poune ia mau huahelu e maona ai o ka opu, mamuli o ka paakiki,

Malsama oe i kuu komo.
Aohu i hooa mai ko makou Porofesa, no ke onawaliwahi.

Ihilo o ke Awalan o Puoloa, na Adimarala Woka a me Irwin ma ka la inehinei, kahi i makaikai ai i ka home noho o Kaahopahau. Ua huli hoi mai no i ka zutua ia no ke Kaona nei.

Ua loa mai nei i ka Hui Knai Lasa o HOLLISTER MA, Helu 523, ma Alanui Pahu, he waiho hou kupua DAIMANA o na waiho hou like ole. He 10 keneti no ka puolo. apr24d apr25wtf.

Eia ka kekahi mau kanaka Hawaii paluialelo ke ake nei e hopuhopu wale i kekahi mau kanaka a mau wahine paha i manaio wale ia he poe kiko hua lakou, ke ike ia lakou e noho ana maloko o na hale inu ti. Ea! Pehea keia, he hana kanawai ane; ka keia poe makai e makaukau nei e hooko aku?

Ua ike ia kekahi mau makai p. g. elima ma ke kili o Alanui Nuuanu a me Beritania, e paepaehi ana i kekahi wahine, oia nae lakou e akoakoa ana ma ke la kahi kolu nalo meli i ka auina la Poakahi nei, a iwaena o keia puulu, o Holi kekahi o lakou, a me kahi makai i hili ai a haki ka wawae o ka Moa, e waiho mai ia i Haukapila.

Ua wawa wale ia ae, "e hoole loa ana no e Alapaki, ke nuau kekahi Papa-pai taita no kekahi mea ku i ka pono a i ka hewa paha," e au'ia no ia naha iho me ka puai lono ole ia e ka poe ake hehuhelu nupepa mai Hawaii a Nuhau, ma ka paha ua makai no ia; aka, na atanei ka Luakane-wai Kiekie i ka Weke i pahuluia ai oia ma o ka hooihuhuhua a kekahi tede imua o ka Aha?

Ua loa mai nei na lono e hoike ana ma na nupepa o V c t r a, e pili ana i ka mokuahi Kamepiona, e ku nei ma keia awa, e hoike ana, e haalele koke iho ia anei, a holo aku no Victoria, i ka waena ae nei o ka malsama o Mei. I kona wa e hiki ai ma Victoria, e komo puakana ana ma keia huakai ka Manu Kolobala no ke Kapanu o Berina, no ka puu ana i na pono kai lawa o na ma-kaiuana Pelekane.

KEKUPAPAU UWE OLE IA MA LAHAINA.

Ua lono mai makou, mai ke Kapena Boy Helu 11 mai o Lahaina, i ka wa i make ai o kekahi kanaka hooiui aina a Pali ma i hookonokono ai, e hooihiki kua i ka Moiwahine, aole loa he mas i hele aku e uwe kumakena iaia, koe wale no kana wahine pouoi. Aohu hoihoi o ka poe aloha aina iaia, no kona kumakaia i kona aina hanau a me kona Moiwahine, a o ka hopena, aohu ona mau hoaloha nana i hoomaopopo i kona kino lepo, aole ke kahunapule Pali a me D. Kahau-telijo i hiki ae a haawi iho i na koku no keia hooiui aina o lakou. E ole ka hoomaowanui o kana wahine, ina ua maloo na iwi o Hua i ka la.

PA HEWA KA LAE O KA ELEMAKULE I KANA HAUNA LAU IHO.

He nui ko makou akaka i ka hahai hete ana a kekahi ilio "kino keko" e nahu i kela elemakule poholalo o Kapalama, ka hooiuhumu pu o na hana pazaha a Siwini, a o kekahi hoi o na elemakule a makou i hoomakeaka aku ai, "ua kipa pili oihana mai i ko makou nei keena" etc. No ia mea, ua hoopihia ia ia oia i ka hae elike me ke "keko" apiki o ka ohana pukalua a Kivini, na hili hewa ae oia i konalae iho me keia mau hauna lauu mai kona lima pouoi iho.

Hili hewa 1. No ke "elemakule," ua poina oe a palaka i ka wa i hooa mai ai ka olelo ninau a Makapolena imua o ka Hale, a ua koho kua ce me ka pupuuhulu, e like ne ka mea mau i na "elemakule," me ka manaio aole i hewa; a i ke ike ana iho nei i ka ahewa koikoi ana a ka Lahui, ke kuhikuhi pae enei oe, e like no me ka mai hualele o na "elemakule."

Hili hewa 2. No ke "elemakule," puni wale oe, a o ka hapana o kau mau palapala hoopii i lawe mai ai a heluhela, he ano ole, a ua kapae na iloko o na hauhili me huikau.

Hili hewa 3. No ke "elemakule," ua pohu hewa kela noho a ka Lahui i haawi aku ai ia oe iloko o ka Hale o na 'Lii, mamuli o kou kipi ana i ka Moiwahine, ka Aina a me ka Lahui, a e ino aku ana oe i ka lua me keia puuamele ou, a e Pua mai ia hewa i ka hookolokolo hope o ke ao nei.

Hili hewa 4. No ke "elemakule," ua piina hewa ae la oe, a ua komo aku ia oe e piliwahi, a pili aku ia oe me kekahi kanaka oio, "hookahi makahiki," au i haawi mai no makou, aka, hookahi wale no a makou mahina i ike aku ai ia oe e ouuuna ia ma ana e Keliipio, a he mau ia mahope mai, hooa mai ana ka nupepa kaili aina a oukou me ka papa inoa o ka poe hookaa ole i ka auhau, a oee kekahi o ia poe, he kaa ole ka hoi ko uhaaha. He nui no hauna ana au i ko lae i koe, aohu he mau hauna he waawaa. Ina i hamau ia e aho ia. Me ka manaolana e keakea hou mai ana oe i ka mana o ka Papa-pai.

Aole i hoopuka ia keia me ka manaio ino, aka me ka hoomakeaka o ka lealea e piina loa ka "elemakule" o hookahi miliona me hookahi makahiki o kona ola ana.

NA ANOAI O KANAPALI.

He oia imua no ke kupua o na makaiuana aloha Moi o Kaanapali nei, ma ke kakoo ana i ke aupuni Moi, o na wahi hooiui aina i hoomaopopoia e a'u, oia keia o Hale, Hoewas, Kewiki Kapeku, o ka inoa mua he makai no Kahakuloa, he minamina oihana, pela no ka inoa elua a me ke kolu, he ake e lilo i mau makai no Kahakuloa me Honokohau. Lapuwale keia poe hooiui aina, a kumakaia i ko lakou aina hanau. S. P. K. KANAPALIHUKAUAHUA. Kaanapali, Aperila 23, 1894.

LEI PIKAKE.

Auea wale oe lei onaona, Kuu lei Pikake poina ole; Kuu hooa i ka nui alu a ka manu, i ka leo weliweli o ka hekili; O oe kua hooa alo i ka ino, O ka la inea hoopili wale; Hiki mai ko aloha e nwe au, Ina i pu no me ka waimaka; Kuu makamaka oe o ka haki, O ke ala ololi puu i ka noe; E kuhi ana wau he oiaio, Ka hana ka uwi a e anapu nei; Eia ka oe a he ahia, He matani hoohae no ke Koolau, Me oe ka hali a ke aloha, Me a'u ki hali a e waiho nei; Ua nani Nuuanu i ke ki'owao, Lohi a ke Kawelu o Lanihuli; Huli mai ko alo e kua aloha, Eia ko poli e mehana ai. Aia i ka lai o Panama, Kahi a ke aloha i walea ai; Kuu hooa o ka Ua Kikoni ihi, Hoopulu i ka lau o ka libilili; He a ii ko aloha na'u i lei, I lawa i ka manaio me ka mske- [make]; He manaio paa ko'u na sila ia, Eia i ka pik o ka puuwai; O ko'u waiwai pouoi oe, Ua paa i ka buke a kuu aloha; He manaio no ko'u e laiva-le, E noho i Ona no Ka Pula; I ko'ohiki au no Mana, No ka hale oha i Limalou; Aohu loa nana e kin, Punana ka ka manu kau i ka lewa. Haina ka puani o kuu aloha, Kuu lei Pikake poina ole.

HAULE A NALOWALE.

Ma ka auina la Poalua nei, ma waena o ke Keena hana o Dr. Grossman a me kahi noho o ke Kuhina Noho Amerika, he pine omahu gula, i kiiohiohi ia me na pohaku momi. Ina ua loa i kekahi, e pono e hoihoi koke ae ma ke Keena Noho o ke Kuhina Noho Amerka ma ka Hotele Hawaii, a e loa no ka uku makana. apr25 fwd.

Kudala Akea!
Lako me Pono o ka Ohana
KAMEHAMEHA
Poaha, - Aperila 26
Hora 10 kakahiaka.

Ma ka Hale Alinetona, alanui Hyekele, e kuai kudala akea ia aku ana na pono me lako o ka ohana o Kamehameha, oia na

- SILIKA a me UHI-MOE,
- Na KIHEI HULUHULU,
- Na KUINA PAUPA'U.
- Na Apa VELEVETA,
- SILIKA a me SATINA.
- Na Lilina a me Lole Huluhulu,
- Na Hui Papale Okalike,
- Na Umeke Niu,
- Etc., Etc.

Ua makaukau na waiwai no ka hoikeke aku ma ka Poakala Apr. 25th.

James F. Mogana,
Luna Kudala.
apr 24-25

S. M. KAAUKAI,
LOIO, A HE MEA ANA AINA,
Agena Hooiio Palapala
no ka Mokuwani o Oahu

AHUNG & Co.

HALE TEHA LOLE NUI.

Alanni Nuanu, ma kekahi aoao
mai o Kuni E ni Hale,
Honolulu.

E HIKI no ke loa na pau lolo
hohopono ma makama maika
2.00 a pua aku. Mar 10-3m

YEE CHAN,

—MEA KUAI O NA—

Lako Lole o na Ano a pau.

Na Hainaka Silika Pake me Iapana
Na Pahu Lole Koa, Papale,
Etc., Etc., Etc.

Na Lolewawae, mai ka \$1 a ka \$4.
Papale kane, mamalu, a pela
aku, e kuai ia aku no malalo o
ke kumukuai hahaa loa
me ka hohopono, mamua
o kekahi.

Helu 31 me 33 Alanni Nuanu, Honolulu
Pana Leta 253. mar 16-tf.

HOOLAHA HOOPAU HOPE

Owai o ka mea nona ka inoa
malalo iho. Ke hoopau loa aku
nei au ia W. Keo, ma kona noho
hope ana no ko'u mau waiwai apau
waho la ma Kalala, apana o Hana
ei, Mokuuni o Kauai, mamuli o
ka pono ana o kekahi o ko'a mau
waiwai a uhaiki hoi i ka olelo ae like.
Nolaila, e kipa mai e kuai ia lilo a
me na tuhi o kona malama ana, a
e waiho mai oia i na waiwai apau i
kou ma ko'u malalo.

MARY K. KAMALI.
Kapaama, April, 19 1894.
apr 19-1 wd

MALALO O KA HAE HAWAII

Hale Lula Hoinau Gula.

na makamaka e, e nana mai
oukou i keia

Mikini Humuhumu

Wili Lima, he \$8.50 kona
kumukuai.

Na - Pila - Gika

Mai ka \$4.00 a pii aku.
Na Kaula a me na Lako a pau no
ke Gika a me ka Waiolina.
Na KUI no na ano Mikini Humu-
humu a pau loa; hui pu ia me na
Lako Kakau o kela me kekahi ano,
a i panai ia me na LAKO HIME-
NI o na ano a pau.
ALANUI PAPU, HONOLULU.

PONOGARAPA!

Dahuolelo hou Edisona

Aia ma kahi o

VITOA & AKI--RVMI HOIKE

Kihi o na a'anni Hotele a
me Detela.

E loa no ka mea hoolohe ka
hauili polu o'e i ka wa ona e
lohe ai i na leo mele houhene hoi
oke ano hou, o'a na leo h'ment,
na Brou, a me na himeni ohohia
e ae o Hewati nei.

E loa mai mai ana na leomele
ma na mokuahi a pau.

ELIMA KENETA

ka uka hoolohe o ke me'e hookahi
a e kipa mai na makamaka o'ohu
pepeiao auanei. mar 26 tf

HOOLAHA I NA

POE MAKAIKAI,

NA POE AHAAINA,

— A ME KA —

LEHULEHU HOLOKOA,

KAA HALIHALI OHUA o KAMIKA Ma Alanni Moi.

Ma kekahi aoao iho
o ka

HALE KUAI BIPI O WALA MA.

O ka Kamika mau Kaa Halihali Ohua,
oia me ka hohopono loa no na poe hoolohe
maloko o keia kulanakauhale, a me lula no
e loa ai na kaa hohoholo lili a nuanu.
E kipa mai mai na ko makou hale
kaa nei mamua o na hale e ae.

Mutuala Telephone, : : : 408
mar 22-3m dly

C. HOCK CHAW

Hale Hana Uwati Nani

Helu 405 Alanni Moi, ma kekahi
rumi iho o ka Halepai,
HOLONUA.

Uwati Maikai Helu Ekahi.

E LOAA no ma ko'u hale hana
UWATI, na uwati o na ano a pau,
na pu, pahu-pilo, daimana, a lako
dala, maka auanei, a pela aku.
Mar 20-tf

CHR. GERTZ,

Mea kuai i na ano Kamaka a pau
o na Kane, Wahine a me
na Keiki.

Emi. ke Kumukuai o na Kamaka
Helu 103 Alanui Papu.

C. L. BRITO.

Alanui Moi me Kamika, Honolulu.

Eia ma ko'u hale na WAIWAI LA-
KO-AI o na ano a pau, a na makamaka
e hoolawa aku i na kanoa o na ano a
pau e loa mai ana mai na makamaka
mai.

Ua hiki no hoiia'na ke kaena ae, eia
is'u na WAIUBATA MAIKAI LOA
mai Kona a me Waiolu mai.
oct 7 ly

Kwong Sing Loy & Co.

Helu 407 Alanui Moi,
He elua ipuka mai ke keena Holomua aku.

Halekuai o na Waiwai hou

— E WEHE IA ANA I —

Keia Poaha, - Aperila 26

apr 23-tf

B. F. EHLERS & Co.

PAINAPA, ma ke ALANUI PAPU.

Na Waiwai Nani Like Ole

O KE ANO MAKAMAKA HOU LOA.

Ua loa mai nei na waiwai like mai na makeke mai o
waho o ke ano helu ekahi, a e kuai ia aku ana ia me ka
hahaa a hohopono malalo o ke kumulilo, na

Lole Kalakoa, na Lihilihi, Huluhulu, na Silika,

a he nui aku o na waiwai NANI no na Kane a me na
Lede e hohie ai o ka la hahaa.

E KIPA MAI OE a wae i kou makemake iho.

apr 20-t

M. S. LEVY.

Helu 513 Robikana Block, alanui Hotele.
(Ma kekahi rumi ino o Orway & Porter)

KUUPAU NA WAIWAI LIKE OLE ME KE KOE OLE

NA LAKO LEDE, KANE ME KAMALII, Kamaa, papale, etc.

E hoomaka ana ke kuai Hoopakika nui i ka POAKAHI, MAR. 19
a e hoomau aku ana a hiki i Mei. J.

HOOLAHA.

Ua haawi ia aku na kanoa ia J. M. Siliva o ka Halekuai Iapana o
alanui Hotele, e kuai hoopau aku i na waiwai Iapana me ka hookoo
ole, a malalo hoi o ke kumulilo. Nolaila, e kipa mai e na maka
maka a ike maka no oukou iho. Mar 22-t

Iwakani Shoten

(KEAPANI)

Alanui Hotele, ma kela aoao mai o'ke
Kaa Poniniu, na loa ma

HE MAU WAIWAI HOU

Mai Iapana mai, maluna mai o ka
Mokuahi Oceanica, oia na

Lole Iapana Hou

— A ME NA —

Hainaka Silika

o na ano a pau, a e kuai ia
aku ana hoi

MA KE KUMUKUAI HAA- HAA LOA.

febl 3m

UMEKE A ME HUEWAI HA- WAI KAHIKO.

Ua hiki ke loa kahi kuai ai ma
ka Haleina Waihu o H. Hart & Co
Helu 85, Alanui Hotele, no kela
mau waiwai Hawaii no ke dala ku-
ike. ap 19 3ts

HOOLAHA

HALE HOOLIMALIMA A ME HOOKAHI
KAA ELUA HULA.

Hookahi Hale Hoolimalima ma Kapa-
ma, ma uka ae o ke Kuli o Keonena, ma
ke alanui e pii ana i ka Hale Pupule, na
hookomoia i ka Waipitila, o ka poe apau
e makemake ana i kela Hale a me ke Kua,
e pono e nuanu i ka mea nona ka inoa ma-
lalo iho nei, a e hoolilo ia i ka mea e make-
make mai ana. He nku oloulo loa.
ABR. FERNANDEZ.
Ma ke Keena o ka Nupepa HOLONUA.

KULA HULAHULA.

E wehe ana o Dan. Lyons i papa
kula hulahula haole no na Hawaii
opiopio me oo, i ka

AUWINA LA POAHA.

Aperila 12. hora 3, ma Ariona
Hale, mahope ino o ka Hale Mele
Hou.

He 25 keneta ka uku kula o ka
haawina no ka haumana.
apr 5-tfd.